

Zróżnicowanie wpływu specjalnych stref ekonomicznych na rynek pracy w Polsce

Powołane w Polsce w połowie lat 90. specjalne strefy ekonomiczne (SSE) stanowią przykład zorientowanego terytorialnie podejścia do realizacji działań interwencyjnych, wpisanego w tzw. koncepcję terytorializacji interwencji publicznej, czyli *place-based policies*. W narzędziu tym upatrywano m.in. szansy na łagodzenie negatywnych skutków transformacji gospodarczej, w tym napięć na rynku pracy.

Literatura naukowa dostarcza wielu kompleksowych analiz poświęconych efektom oddziaływania SSE na poszczególne obszary funkcjonowania regionalnych gospodarek. Znaczną liczbę opracowań poświęcono m.in. tematyce oddziaływania strefowych inwestycji na poziom zatrudnienia i stopę bezrobocia. Jednakże empiryczne dowody ich skuteczności w tym obszarze w różnych krajach i regionach nie są jednoznaczne. Do tej pory bowiem nie udało się jednoznacznie ustalić, czy stosowane w ramach tego rodzaju interwencji formy wsparcia przyczyniają się do rozwiązywania problemów na rynku pracy.

Przegląd literatury oraz krytyczna analiza dotychczasowych prób identyfikacji efektów funkcjonowania stref w kontekście rynku pracy, pozwala wskazać luki badawcze i uzasadnia potrzebę podjęcia dalszych badań w tym zakresie. Dotychczasowe opracowania identyfikowały bowiem efekty oddziaływania SSE łącznie dla wszystkich regionów. Badania te opierały się na ocenie sumarycznych skutków działalności SSE. Nie uwzględniały one heterogenicznego charakteru obszarów poddawanych interwencji (powiatów czy gmin), ani tym bardziej niejednorodności podmiotów gospodarczych, do których pomoc ta była adresowana.

W niniejszej pracy założono zatem, iż skala efektów zatrudnieniowych SSE jest zróżnicowana w zależności od analizowanych warunków kontekstowych. Uznano, iż niejednorodny charakter obszarów poddawanych interwencji oraz heterogeniczność podmiotów korzystających ze wsparcia, może w istotny sposób różnicować efekty działalności stref w kontekście ich oddziaływania na lokalny rynek pracy oraz wzrost zatrudnienia w firmach. Do tej pory w polskiej literaturze przedmiotu, problematyka ta nie została poddana analizie.

Zasadniczym celem pracy była identyfikacja niejednorodnego wpływu SSE na rynek pracy w Polsce (zatrudnienie i stopę bezrobocia), przy uwzględnieniu cech potencjalnie różnicujących efekty tego programu, czyli uwarunkowań strukturalnych powiatów, źródła pochodzenia kapitału oraz sektora i podsekcji działalności podmiotów strefowych. W tym celu estymowano szereg modeli ekonometrycznych, w tym również z zastosowaniem podejścia konfaktycznego. Skalę efektów i ich zróżnicowanie szacowano na dwóch poziomach agregacji danych: powiatach i firmach. O ile autorce wiadomo, jest to pierwsze tego rodzaju ujęcie badawcze zastosowane do analizy funkcjonowania SEE w Polsce.

Analiza danych wtórnych oraz wyniki przeprowadzonych oszacowań empirycznych pozwoliły na zrealizowanie postawionych w pracy celów oraz weryfikację hipotezy głównej oraz hipotez szczegółowych. Efekty oddziaływania SSE na rynek pracy określono jako pozytywne i statystycznie istotne. Wyniki modelowania pozwoliły jednak tylko w części pozytywnie zweryfikować hipotezę główną. Skala efektów zatrudnieniowych SSE jest

zróżnicowana w zależności od analizowanych warunków kontekstowych, a mianowicie cech strukturalnych obszarów poddanych interwencji (powiatów) oraz sektora i podsekcji działalności gospodarczej. Nie udało się jednak jednoznacznie ustalić, czy firmy z kapitałem krajowym i zagranicznym generują odmienne efekty zatrudnieniowe.

Niniejsza rozprawa stanowi wkład do literatury naukowej na temat oceny ekonomicznych skutków funkcjonowania SSE oraz efektywności podejmowanych interwencji publicznych. Przeprowadzone badania wskazują na obecność czynników różnicujących efekty funkcjonowania stref w kontekście ich oddziaływania na rynek pracy, co stanowi ważne źródło implikacji nie tylko dla polityki regionalnej, ale przede wszystkim polityki wspierania inwestycji. Uzyskane wyniki i sformułowane wnioski stanowią podstawę do prowadzenia dalszych analiz oraz identyfikacji tych cech i uwarunkowań, które umożliwiłyby zwiększenie zatrudnieniowych efektów pomocy publicznej.

Horlewa
Cieba - Nozarce